

NACIONALNI
PROGRAM
SIGURNOSTI
CESTOVNOG
PROMETA

STRATEGIJA PROMETNE PREVENTIVE U DJEČJEM VRTIĆU 2013.–2020.

**STRATEGIJA
PROMETNE
PREVENTIVE
U DJEČJEM
VRTIĆU**

AUTORI Maja Ljubić, Gea Cetinić, Žarko Bošnjak

KNJIŽICA

Strategije prometne preventive u dječjem vrtiću

NAKLADNIK

Ministarstvo unutarnjih poslova

ZA NAKLADNIKA

Dražen Vitez

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Goran Batur

UREDNIK

Žarko Bošnjak

AUTORI

Maja Ljubić, Gea Cetinić, Žarko Bošnjak

RECENZENTI

Miron Huljak i Darin Janković

LEKTOR

Marko Dragan

NAKLADA

2500 primjeraka

DIZAJN I LAYOUT

Norma International

TISKARA

Printera Grupa

ISBN

978-953-161-272-2

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu

Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 866173

1. UVOD	7
2. ANALIZA STANJA PROMETNE PREVENTIVE U PREDŠKOLSKOME ODGOJU I OBRAZOVANJU	9
2.1. STATISTIČKI PODACI	9
2.1.1. Usporedni podaci europskih zemalja i Republike Hrvatske	9
2.2. ZAKONODAVSTVO	12
2.2.1. Temeljno zakonodavstvo u Republici Hrvatskoj	12
2.2.2. Temeljno zakonodavstvo u Europskoj uniji	15
2.3. POSTOJEĆI PREVENTIVNI PROGRAMI I PROGRAMI SIGURNOSTI	16
2.3.1. Programi i aktivnosti dječjih vrtića	16
2.3.2. Programi i aktivnosti Ministarstva unutarnjih poslova	18
2.3.3. Programi i aktivnosti Hrvatskog autokluba	20
2.3.4. Programi i aktivnosti ostalih institucija i udruga	21
2.3.5. Europski programi i aktivnosti	23
3. RAZVOJ PROMETNE PREVENTIVE U PREDŠKOLSKOME ODGOJU I OBRAZOVANJU 2013.-2020.	25
3.1. MISIJA	27
3.2. VIZIJA	27
3.3. VRIJEDNOST	27
3.4. CILJEVI	27
3.5. STRATEŠKA PODRUČJA RAZVOJA	28
3.5.1. Politike, zakonodavni i provedbeni okviri	28
3.5.2. Prometna infrastruktura, prometna i zaštitna sredstva	29
3.5.3. Ljudski potencijali, programi i oprema programa	32
3.5.4. Prikupljanje i analiza podataka, dostupnost i pružanje informacija	34
3.6. PRAĆENJE I VREDNOVANJE	37
4. ZAKLJUČAK	38

UVODNA RIJEČ

Pišući polovicom 2010. godine *Uvodnu riječ* 'Strategiji prometne preventive u osnovnoj školi', nisam slutio da ću krajem 2013. godine imati čast i zadovoljstvo pisati *Uvodnu riječ* 'Strategiji prometne preventive u dječjem vrtiću'.

Kronološki gledano, osnovnoškolska strategija je bila završetak projekta 'Prometna preventiva u osnovnoj školi - uvođenje prometnog odgoja u osnovne škole', započetog 2009. godine.

Nakon toga, od rujna 2011. do listopada 2013. godine, realiziran je projekt 'Prometna preventiva u srednjoj školi'. Finale ovog projekta izdavanje je 'Strategije prometne preventive u srednjoj školi', koja je svjetlo dana ugledala u listopadu 2013. godine te je kao i prethodna, distribuirana diljem Lijepe naše, kao pomoć subjektima i pojedincima kod provođenja preventivnih aktivnosti sa ciljem podizanja razine sigurnosti cestovnog prometa.

Dolazimo tako do 2013. godine, tijekom koje je predložen, prihvaćen i proveden 'Projekt za promicanje, preventivu, razvitak i unapređenje zaštite djece vrtićke i predškolske dobi u prometu'.

Prva dva projekta provedena su u suradnji Agencije za odgoj i obrazovanje, Hrvatskog autokluba i Ministarstva unutarnjih poslova, a u trećem projektu uz Agenciju i MUP, nositelj je bila Udruga 'Sigurna cesta'.

Valja istaknuti da su svi projekti financirani sredstvima Nacionalnog programa sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske.

Završavajući realizaciju posljednjeg projekta, vezanog za preventivu u dječjim vrtićima, zatvara se krug pokušaja implementacije prometne preventive u obrazovni sustav države i to od vrtića, preko osnovne, do srednje škole. Na taj je način Republika Hrvatska dobila 20 županijskih timova i tim Grada Zagreba, osposobljene i odgovorne za provedbu najrazličitijih akcijskih planova, kojima je zajednički nazivnik preventiva u cestovnom prometu. Timove čine odgojitelji u dječjim vrtićima, učitelji tehničke kulture u osnovnim školama, nastavnici strukovnih predmeta u srednjim školama, zaposlenici Hrvatskog autokluba ili pridruženih lokalnih autoklubova i policijski službenici linije rada prometne policije.

Osim toga, produkt ovih projekata je i portal prometne prevencije (www.ppskole.com.hr) s potportalima za vrtiće, osnovne i srednje škole.

U konačnici, područje edukacije u domeni cestovnog prometa, obogaćeno je s tri strategije prometne preventive, one u vrtićima te osnovnim i srednjim školama.

Iz svega nabrojanog da se iščitati da u Republici Hrvatskoj postoje snage pune znanja i željne rada na području sigurnosti cestovnog prometa, ali njihov entuzijazam i ambicija nisu dovoljni ukoliko ne postoji stvarna, a ne samo deklarativna, podrška politike na najvišoj razini kao i ona dobro informirane i smisleno animirane šire društvene zajednice.

Generalno gledano, *Strategija prometne preventive u dječjem vrtiću*, kao i prethodne dvije, dobar su primjer rezultante sinergijskog djelovanja predstavnika odgojno-pedagoške i prometne struke te su pokazatelj da uglavnom sinergija pridonosi pozitivnim pomacima u bilo kojem društvenom kontekstu.

Miron Huljak

1 UVOD

‘Prometni odgoj već od najranije dobi ključan je kako bismo dugoročno imali sudionike u prometu koji će se ponašati sukladno propisima te prepoznavati opasnosti u prometu. Edukacijom treba obuhvatiti i roditelje kako bi oni sami pravilno usmjeravali djecu za sigurno sudjelovanje u prometu.’

Nacionalni program sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske 2011.–2020. godine, Vlada Republike Hrvatske, 14. travnja 2011. (Narodne novine, 59/2011.)

Prometni odgoj i obrazovanje – prometna kultura promiče učenje i razumijevanje prometnih pravila i prometnih situacija te njihovu aktivnu primjenu, potiče pravodobno stjecanje primjerenih i mijenjanje s motrišta sigurnosti neodgovarajućih stavova koji će pridonijeti i izbjegavanju prometno rizičnih situacija.

Prometna kultura polazište je trajnoga smanjivanja stradavanja u prometu cjelokupnoga stanovništva, a učinkovitost prometnoga odgoja i kulture može se postići ranim uključivanjem djece u organizirane i njima primjerene oblike odgoja i obrazovanja u predškolskim ustanovama za sigurno sudjelovanje u prometu.

Prometna preventiva u dječjim vrtićima obuhvaća sustavno, postupno, dugoročno učenje i osposobljavanje djece predškolske dobi za stjecanje znanja (poznavanje prometnih pravila i propisa), vještina (snalaženje u prometnim situacijama), stavova i vrijednosti (kulturno i odgovorno ponašanje u prometu), u koracima: od pješaka i biciklista do vozača te je zato prometna preventiva u dječjim vrtićima temelj sigurnosti svih sudionika u prometu.

Jačanje zaštitnih čimbenika sigurnosti djece i drugih sudionika u prometu može se ostvariti povezivanjem i usklađivanjem programa, akcija i aktivnosti prometne preventive u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama i sustavnim osmišljavanjem tema u skladu s aktualnim potrebama djeteta te metodama i postupcima provedbe primjerenima razvojnoj dobi djeteta.

Dosadašnja iskustva i brojni pozitivni primjeri u RH i europskim zemljama pokazuju opravdanost aktivnog sudjelovanja predškolske djece u prometnom odgoju te važnost njihova što ranijeg uključivanja u sustavno stjecanje prometne kulture. Time se sprečava lakše i teže stradanje djece te smrtnost, čime se približavamo željenom cilju – viziji cestovne sigurnosti bez poginulih ('vizija nula').

Brojna istraživanja i analize statističkih podataka stradanja ukazuju na veliku ugroženost djece u prometu te posebnu osjetljivost djece predškolske i rano-školske dobi, zbog nedostatka životnoga i prometnoga iskustva te nemogućnosti odgovarajućega reagiranja u problemskim prometnim situacijama. Stoga je za zaštitu njihova zdravlja, života i sigurnosti iznimno važno pravodobno stjecanje kulture ponašanja u prometu, a posebice poznavanje i poštivanje prometnih propisa i sigurnosnih pravila.

Tijekom 2010. godine u Hrvatskoj je smrtno stradalo desetoro djece, a 1327-ero djece lakše je ili teže ozlijeđeno. U usporedbi sa stradanjima djece tijekom 2009. godine, uočava se smanjenje broja ozlijeđene djece za više od 50%, što je posljedica jačanja preventivnih akcija i aktivnosti u području prometne kulture, posebice edukacije djece, roditelja i odgajatelja.

Strategijom prometne preventive u dječjim vrtićima nije moguće obuhvatiti ukupnu populaciju jer dio djece predškolske dobi nije uključen u sustav predškolskog odgoja i obrazovanja. S tim u vezi iznimno je važna uloga roditelja koji su djeci uzorni model ponašanja, ali i svi odrasli u okruženju dužni su brinuti se za sigurnost djece.

2 ANALIZA STANJA PROMETNE PREVENTIVE U PREDŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU

2.1 STATISTIČKI PODACI

Djeca su iznimno ugrožena kategorija sudionika u prometu. Njihova je ugroženost uvjetovana nižim rastom koji im onemogućuje dobru preglednost prometne situacije, teže su uočljivi ostalim sudionicima u prometu, osobito vozačima i ograničeno im je vidno polje. Djeca nemaju još u potpunosti razvijenu sposobnost usmjeravanja pozornosti na zbivanja u prometu, kao i osjećaj za procjenu opasnosti te točnu procjenu brzine kojom se kreću vozila i njihove udaljenosti, a često zbog zaigranosti nepredvidljivo reagiraju.

Uvažavajući osnovne razloge ugroženosti djece u prometu može se u većoj mjeri spriječiti i njihovo stradavanje.

2.1.1 Usporedni podaci europskih zemalja i Republike Hrvatske

Tablica prikaza smrtnog stradavanja djece, mladih i ostalih u Republici Hrvatskoj od 2000. do 2012. godine.

DOB	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
0-5	11	10	2	12	12	7	12	11	7	10	5	4	1
6-9	10	8	6	10	11	7	9	10	4	5	2	2	2
10-14	10	12	10	13	11	5	7	6	9	9	5	8	5
15-17	26	27	22	30	29	26	20	17	16	18	9	14	10
18-20	58	52	58	59	52	54	46	52	55	45	25	32	20
21-24	77	65	79	73	66	56	71	83	75	57	33	49	28
25-64	362	353	342	375	335	346	335	330	393	288	250	235	248
> 65	101	120	108	129	92	96	114	110	105	116	97	74	79
UKUPNO	655	647	627	701	608	597	614	619	664	548	426	418	393

0-5	11	10	2	12	12	7	12	11	7	10	5	4	1
6-9	10	8	6	10	11	7	9	10	4	5	2	2	2

Gornja tablica prikaza smrtnog stradavanja djece u Republici Hrvatskoj od 0 do 5 i od 6 do 9 godina zorno i mjerljivo pokazuje da je zamjetno smanjenje smrtnog stradavanja djece nastalo 2010. godine. Te godine u svim županijama sustavno su se provodile aktivnosti iz akcijski planova prometne preventive za osnovne škole. Te aktivnosti sustavno i kontinuirano provodili su prometni policajci, učitelji u osnovnim školama i zaposlenici autoklubova. Bilo je za očekivati, a to se i dogodilo, da će starija djeca djelovati na mlađu i tako primjerom prenositi prometnu preventivu u svome okruženju. To se jasno vidi kod smanjenja smrtno stradale djece u dobi od 0 do 6 godina. Vidljivi i mjerljivi učinci prometne preventive nas kao odgovorne pojedince i društvo u cjelini obvezuju na ulaganje trajnih i sustavni napora u prometnu preventivu od najranije životne dobi.

Tablica prikaza smrtnog stradavanja djece, mladih i ostalih u Republici Austriji od 1990. do 2010. godine.

	0-5	6-9	10-14	15-17	18-20	21-24	25-64	> 65	Total
1990.	32	16	19	55	205	186	764	278	1558
2000.	8	5	14	37	195	99	518	190	976
2009.	3	6	6	29	50	49	331	159	633
2010.	5	1	4	27	45	57	273	140	552

Tablica prikaza smrtnog stradavanja djece, mladih i ostalih u Mađarskoj od 1990. do 2010. godine.

	0-5	6-9	10-14	15-17	18-20	21-24	25-64	> 65	Unknown	Total
1990.	28	39	40	99	162	191	1365	498	10	2432
2000.	17	9	18	18	64	114	736	203	21	1200
2009.	7	3	11	16	26	55	537	166	1	822
2010.	6	3	11	10	33	40	488	137	12	740

Tablica prikaza smrtnog stradavanja djece, mladih i ostalih u Švicarskoj od 1990. do 2010. godine.

	0-5	6-9	10-14	15-17	18-20	21-24	25-64	> 65	Total
1990.	15	12	20	28	93	121	438	198	925
2000.	10	11	7	26	42	49	285	161	592
2009.	10	3	8	11	32	32	165	88	349
2010.	4	0	4	12	21	15	170	101	327

Zaključak

Usporedba statističkih podataka smrtno stradalih u prometu Republike Hrvatske, Republike Austrije, Mađarske i Švicarske zorno pokazuje trend smanjenja smrtno stradalih u prometu. Razlika statističkih podataka Republike Hrvatske i ostalih zemalja sastoji se u kontinuitetu, odnosno u diskontinuitetu. U Republici Hrvatskoj uočavamo diskontinuitet, što je posljedica još uvijek nepostojanja sustavne prometne preventive u svim županijama svake godine. Posebno je upozoravajuće da je manje stradalih u dobi od 0 do 20 godina 2010. godine nego 2011. godine. U 2012. godini zamjećuje se najmanji broj smrtno stradale djece od početka prikupljanja statističkih podataka, a razlog tome je pojačano djelovanje prometne preventive u svim županijama i u više područja aktivnosti. Vrlo dobri rezultati obvezuju nas na još veće zalaganje i doseganje cilja ‘nula’ smrtno stradale djece ili zadržavanje istoga stanja. U svakom slučaju ne smijemo dopustiti povećanje broja smrtno stradale djece. U ostalim državama čije smo podatke analizirali u statističkim tablicama vidljiv je kontinuitet smanjenja smrtno stradalih u prometu.

Iz prikazanih statističkih podataka i njihove analize nameće se nužnost trajnog uvođenja prometne preventive od vrtićke dobi do mladih vozača, a po potrebi provedba preventivnih aktivnosti za sve građane Republike Hrvatske.

2.2 ZAKONODAVSTVO

2.2.1 Temeljno zakonodavstvo u Republici Hrvatskoj

Integrirani pristup prometnoj politici u području cestovnoga prometa započinje 1994. godine donošenjem *Nacionalnog programa sigurnosti cestovnog prometa* kao temeljnoga dokumenta kojim se u Republici Hrvatskoj utvrđuju načela, ciljevi i strateške aktivnosti zajedničke prometne politike cestovnog prometa.

Nacionalni program sigurnosti cestovnog prometa za razdoblje od 2011. do 2020. godine donijela je Vlada Republike Hrvatske u travnju 2011. godine, a programski se podudara s okvirom za djelovanje u ‘Desetljeću akcije’ za sigurnost. Ministarstvo unutarnjih poslova nositelj je provedbe aktivnosti koje će se ostvarivati u dvogodišnjim razdobljima, a provoditelji planiranih aktivnosti su ministarstva, stručne organizacije, strukovne udruge, udruge građana te svi sudionici koji svojim djelovanjem pridonose ostvarivanju postavljenih ciljeva. *Nacionalni program sigurnosti cestovnog prometa* polazište je preventivnog i represivnog policijskog djelovanja u području sigurnosti cestovnoga prometa.

Jedno je od područja djelovanja *Nacionalnog programa sigurnosti cestovnog prometa* za razdoblje od 2011. do 2020. Promjena ponašanja sudionika u prometu. Navedeno područje sadrži plan i nositelje provedbe konkretnih mjera u sklopu Edukacije u području sigurnosti cestovnoga prometa koje se odnose na prometni odgoj u predškolskom, osnovnoškolskom i srednjoškolskom sustavu odgoja i obrazovanja. Također se ističe: ‘Sudionik u prometu je najvažnija karika u lancu sigurnosti prometa na cestama, bez obzira na primijenjene tehničke mjere i efikasnost politike. Sigurnost prometa na cestama ovisi prvenstveno o ponašanju sudionika u prometu. Zbog toga su, odgoj, obrazovanje i primjena i usuglašavanje zakona osnova za postizanje cilja.’

Prometna preventiva u Republici Hrvatskoj nije regulirana jedinstvenim propisom, stoga zakonske osnove za *Strategiju prometne preventive u dječjem vrtiću* koja obuhvaća različita područja djelovanja nalazimo u mnogobrojnim nacionalnim normativnim dokumentima od kojih navodimo sljedeće:

Propisi iz djelatnosti Ministarstva unutarnjih poslova:

1. Zakon o sigurnosti prometa na cestama (NN br. 67/08 i 74/11)
2. Zakon o policijskim poslovima i ovlastima (NN br. 76/09),
3. Zakon o prijevozu u cestovnom prometu (NN br. 178/04, 48/05, 151/05, 111/06, 63/08, 124/09, 91/10 i 112/10),
4. Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika (NN br. 89/10)
5. Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika u obavljanju poslova nadzora i upravljanja prometom na cestama (NN br. 142/08).
6. Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati autobusi kojima se organizirano prevoze djeca (NN br. 100/08 i 20/09).

Zakon o sigurnosti prometa na cestama propisuje da se djeca do 5 godina starosti moraju prevoziti na stražnjem sjedalu automobila u propisno pričvršćenim sigurnosnim sjedalicama. Dijete do 2 godine starosti može se prevoziti u dječjim sjedalicama na prednjem suvozačkom sjedalu, uz uvjet da je okrenuto u smjeru suprotnom od smjera vožnje te da su isključeni zračni jastuci, ukoliko su ugrađeni na suvozačkom sjedalu. Djeca od 5 do 12 godina moraju se prevoziti na stražnjem sjedalu automobila i to propisno vezana sigurnosnim pojasom, uz uporabu posebnog postolja za sjedenje koje je prilagođeno visini djeteta.

Odredba hrvatskog Zakona o sigurnosti prometa na cestama koja se odnosi na prijevoz djece (*članak 163., stavak 4., 5., 6. i 7.*)

Propisi iz djelatnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta:

1. Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi (Narodne novine, 10/97)
2. Zakon o izmjenama i dopuni zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi (Narodne novine 107/07, 2007.)
3. Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (Narodne novine, 63/08).
4. Izmjene Državnoga pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe (Narodne novine, 90/10)

Državnim pedagoškim standardom predškolskog odgoja i obrazovanja kao dio programa odgoja i naobrazbe djece predškolske dobi navode se posebni programi, a među njima i *preventivni programi, programi sigurnosti te interventni, kompenzacijski i rehabilitacijski programi* (čl. 3, st. 2).

U sklopu sigurnosno–zaštitnih i preventivnih programa osmišljavaju se i provode programi prometne preventive kojima se osigurava sigurnost djece u prometu te zaštita njihova zdravlja i života.

Svi dječji vrtići i druge pravne osobe koje provode programe predškolskog odgoja i obrazovanja dužni su od 11. svibnja 2007. godine u svoje godišnje planove i programe unijeti mjere sigurnosno–zaštitnih i preventivnih aktivnosti te izraditi protokole postupanja u svim mogućim kriznim situacijama radi sigurnosti djece u skladu s nacionalnim programima. (mzos.hr)

‘Cilj sigurnosno–zaštitnih i preventivnih programa u dječjim vrtićima je osigurati maksimalnu sigurnost djece i odraslih osoba u njegovu unutarnjem i vanjskom prostoru, izraditi protokole djelovanja u mogućim rizičnim situacijama i podijeliti odgovornosti svih zaposlenika i predstavnika lokalne zajednice u otklanjanju možebitnih opasnosti.’ (mzos.hr)

Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa, Zagreb, 2011.) kao dokument kojim se donosi okvir za stjecanje temeljnih i stručnih kompetencija ‘pretpostavlja stvaranje uvjeta za cjeloviti razvoj djeteta u ustanovama predškolskog odgoja i obrazovanja...’, te se ‘potiče razvoj kompetencija koje su nužne pojedincu za snalaženje i aktivno sudjelovanje u svakodnevnom osobnom te kasnije u profesionalnom i društvenom životu’.

Uskloputemeljnih znanja, vještina i sposobnosti u Području kompetencijskih dimenzija izdvajaju se znanja koja djetetu ‘osiguravaju kvalitetnu prilagodbu trenutačnom okruženju’ te ga kvalitetno ‘osposobljavaju za izazove koji ga očekuju.’

Vještine i sposobnosti čiji se razvoj ističe u dijelu NOK–a koji se odnosi na predškolski odgoj, posebice sposobnost odgovornog ponašanja prema sebi, drugima i okružju te mogućnost prilagodbe novim, promjenjivim okolnostima (okretnost, i prilagodljivost) iznimno su značajni za uspješno osposobljavanje djece u području prometnoga odgoja i prometne kulture.

2.2.2 Temeljno zakonodavstvo u Europskoj uniji

Države članice Europske unije najavile su zajedničku prometnu politiku 1958. godine, a usvojile su zajedničke smjernice Ugovorom o Europskoj zajednici (glava V., članci 70–80).

U *Obavijesti o budućem razvoju zajedničke europske politike* Europska je komisija 1992. godine utemeljila integrirani pristup zajedničkoj prometnoj politici kojim se posebice ističe i problem sigurnosti u prometu.

Dokument *Bijela knjiga o zajedničkoj prometnoj politici (White paper – European transport policy for 2010: Time to Decide)* iz 2001. godine, smatra se strateškim dokumentom jer je dugoročno utjecao na razvoj zajedničke europske prometne politike, a ciljevi koje je u njemu postavila Europska komisija odnose se na sigurnost i učinkovitost europskoga prometa, s naglaskom na smanjivanje broja prometnih nesreća i stradalih u prometu. Deklaracija koja sadrži poziv na ‘Desetljeće akcije’ usvojena je na 1. ministarskoj konferenciji o sigurnosti cestovnog prometa održanoj 2009. godine u Moskvi (Moskovska deklaracija). Desetljeće akcije proglasila je Generalna skupština Ujedinjenih naroda 2. ožujka 2010. (62/244), a cilj je prepоловити broj stradalih na cestama do 2020. godine. Deklaracijom se, između ostaloga, potiče sigurnije ponašanje, a ono se može postići osmišljenim programima, akcijama i aktivnostima kojima se u razdoblju predškolskog odgoja i obrazovanja može pravodobno i djelovati na sigurnije ponašanje djece u prometu.

Europska je komisija 2010. godine usvojila *Četvrti akcijski program o sigurnosti na cestama 2011.–2020. (The European Commission’s Road Safety Action Programme 2011–2020)*. Njime se, uz odgovarajuće oblikovanje vozila i prometne infrastrukture, posebice ističe važnost primjerenog ponašanja svih sudionika u prometu, posebice vozača.

Krajem ožujka 2011. godine Europska je komisija usvojila dokument *Bijela knjiga o jedinstvenom europskom prometnom području (White paper: Roadmap to a Single European Transport Area)*. Njime se utvrđuju nove mjere kojima je cilj unapređivanje europskog prometnog sustava. Dokument sadrži i ciljeve koji se odnose na sigurnost prometa, a njihovim će se ostvarivanjem smanjiti broj stradalih u prometu.

‘Viziju cestovne sigurnosti bez poginulih’ i ostvarenje cilja ‘spašavanje tisuće života’ moguće je postići, a jedan je od osnovnih uvjeta edukacija za sve korisnike.

2.3 POSTOJEĆI PREVENTIVNI PROGRAMI I PROGRAMI SIGURNOSTI

2.3.1 Programi i aktivnosti dječjih vrtića

Temeljem *Državnoga pedagoškog standarda predškolskog odgoja i obrazovanja*, a u sklopu sigurnosno–zaštitnih i preventivnih programa ostvaruju se u predškolskim ustanovama programi prometne preventive sa ciljem zaštite zdravlja i sigurnosti djece predškolske dobi.

U dječjim vrtićima u Republici Hrvatskoj, u skladu s godišnjim planom i programom rada, planiraju se i provode akcije i aktivnosti u području prometnog odgoja kojima se nastoji djecu u dječjim vrtićima pravodobno osposobiti za samostalno i sigurno sudjelovanje u prometu.

Postojeći programi, akcije i aktivnosti namijenjeni su djeci u dječjim vrtićima, a posebno se ističu programi prometne preventive za djecu školske obveznike budući da su od šeste do sedme godine života djeca posebno izložena rizicima u prometu jer polazeći u školu postaju samostalni sudionici u prometu. Stoga je cilj prometnog odgoja za djecu najstarije dobne skupine u dječjem vrtiću – osposobiti ih za samostalno, odgovorno i sigurno sudjelovanje u prometu stjecanjem odgovarajućih znanja, vještina i stavova.

U dječjim vrtićima provode se programi edukacije za djecu i roditelje koji obuhvaćaju različite teme o sigurnom sudjelovanju u prometu: optimalna zaštita djece kao putnika u vozilima i kao pješaka, sigurnost djece kao pješaka (ponašanje, kretanje, prijelaz ceste, samostalno sudjelovanje djece kao pješaka u prometu) vožnja u automobilu, vožnja biciklom i motorom te sigurno upravljanje biciklom, kretanje kolnikom, učenje prometnih znakova, sigurno upravljanje biciklom.

Preventivne aktivnosti u području prometa ostvaruju se u pojedinim dječjim vrtićima metodama i postupcima aktivnog, situacijskog i iskustvenog učenja. Učenje predškolske djece o prometu povezano je sa stjecanjem

njihovih temeljnih znanja o svijetu koji ih okružuje, primjerice poznavanjem prostornih odnosa, prepoznavanjem i razlikovanjem boja i geometrijskih oblika. Djeca stječu osnovna znanja o prometnim pravilima te vještine i kulturno ponašanje u prometu razgovorom, upotrebom didaktičkih igara, slikovnica, prikazom tematskih filmova i kazališnih predstava, računalnim simulacijama, igrama u prometnom kutiću, primjenom prometnog znanja na prometnim vježbalištima (poligonu), izradom plakata, ispunjavanjem primjerenih radnih listića. Organizacijom prometnih kvizova i natjecanja, škola i ispita za pješake provjerava se uspješnost osposobljenosti predškolske djece za sudjelovanje u prometu, a uz potvrdu uspješnosti djeca dobivaju poticaj za daljnje aktivnosti. Primjenjuju se istraživačke aktivnosti u spoznavanju okoline, posebice istraživanje konkretnih prometnih situacija u neposrednoj okolini vrtića (ulica, naselje) te akcije za postavljanje prometne signalizacije u okružju dječjih vrtića. Pripremaju se edukativne prometne akcije za djecu i roditelje koje su popraćene društveno-zabavnim aktivnostima.

Prezentacija prometne kulture na djeci predškolske dobi primjeren i zanimljiv način polazište je njihove motivacije za učenje o prometu i stjecanje prometne kulture u osnovnoj i srednjoj školi.

Roditelji su glavni čimbenik prometne preventive za djecu u dječjim vrtićima i svu djecu predškolske dobi. Jedan od primjera velikog utjecaja ponašanja roditelja u prometu na sigurnost djece, podaci su prometne policije o praksi roditelja o načinu prijevoza djece kao putnika u automobilima. Akcijama praćenja prijevoza djece utvrđeno je da se 60% djece do 5 godina prevozi na propisani način u automobilu, što znači uporabu odgovarajuće sjedalice i postolja (pomoćnog sjedala), 27% djece prevozi se potpuno nepropisno – bez sjedalice i pojasa, a 12% djece zaštićeno je samo pojasom.

Sa ciljem informiranja roditelja o važnosti prometne kulture te razvoja kompetencija, koje će im omogućiti da budu uzoran model ponašanja djeci u prometu, u dječjim se vrtićima i roditelji uključuju u programe edukacije. Anonimnim se anketnim upitnicima provjerava njihovo ponašanje u prometu u nazočnosti djeteta.

Organiziraju se roditeljski sastanci, predavanja i radionice kojima se zorno prikazuju statistički podaci i vizualizirani primjeri stradavanja djece u prometu. Roditeljima se osvješćuje važnost njihove uloge pružanja

primjerenog roditeljskog modela ponašanja u prometu, upoznaje ih se s obveznim mjerama fizičke sigurnosti i zaštite djece u prometu (djeca kao pješaci, putnici u vozilima i biciklisti) i mogućnostima pripreme djece za samostalno sudjelovanje u prometu. Roditelji se uključuju u edukativno–prometne akcije i društveno–zabavna događanja.

Odgajitelji u dječjim vrtićima nositelji su programa, akcija i aktivnosti prometne preventive uz pomoć stručnih suradnika u dječjem vrtiću. S obzirom na složenost i interdisciplinarnost područja prometne preventive, kao i iznimnu odgovornost u radu s djecom na stjecanju prometne kulture, odgajateljima je potrebno sustavno stručno usavršavanje. Pojedini postojeći projekti prometne preventive na lokalnim razinama obuhvaćaju i stručno usavršavanje odgajatelja.

Veliki broj preventivnih aktivnosti u dječjim vrtićima ostvaruje se u suradnji s policijskim službenicima MUP–a – prometnim policajcima i predstavnicima HAK–a koji redovno i sustavno posjećuju dječje vrtiće poučavajući ih o prometu na djeci prihvatljiv način. Prometni policajci održavaju predavanja i radionice za djecu i roditelje o temama koje se odnose na usvajanje prometnih pravila i propisa te ponašanje u prometu, a roditeljima se predstavljaju i podaci o načinu prijevoza djece u automobilima na zakonom propisan način.

Pojedine se akcije i aktivnosti prometne preventive u dječjim vrtićima provode i u suradnji sa članovima autoklubova te djelatnicima i volonterima općina i gradova.

2.3.2 Programi i aktivnosti Ministarstva unutarnjih poslova

Služba za sigurnost cestovnog prometa koja usmjerava, usklađuje i nadzire rad prometne policije djeluje kao dio Ravnateljstva policije u Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Hrvatske. Na temelju analize stanja sigurnosti cestovnoga prometa pruža stručnu pomoć svim policijskim upravama, kojih je dvadeset i koje se teritorijalno poklapaju sa županijama. Služba za sigurnost cestovnog prometa zadužena je za različite poslove u području prometne preventive te provodi brojne aktivnosti kojima se povećava razina stanja sigurnosti cestovnog prometa.

U svim policijskim upravama u Republici Hrvatskoj ukupno je za preventivu u cestovnom prometu zaduženo oko 130 policijskih službenika koji su raspoređeni po linijama rada prometne policije unutar policijskih uprava ili postaja. Oni u skladu s preventivnim zadaćama na državnoj razini osmišljavaju, izrađuju i provode preventivne programe s obzirom na prometnu problematiku i posebnosti prevencije u svojim sredinama.

Služba za sigurnost cestovnog prometa proučava, pronalazi i provodi nove metode i oblike djelovanja policije u prometu, sudjeluje u izradi propisa iz područja cestovnog prometa, brine o opremljenosti i korištenju prometne tehnike namijenjene radu prometne policije te daje suglasnost za odobravanje sportskih i drugih priredaba ili aktivnosti na cestama u skladu sa zakonom. Iznimno je važan posao izrade planova preventivnog djelovanja policije na državnoj razini te praćenje njihove provedbe. Također, izdaje ovlaštenja za rad autoškolama i vodi registar autoškola, izdaje i oduzima dozvole (licence) ovlaštenim ispitivačima, stručnim voditeljima autoškola, predavačima i instruktorima vožnje, izdaje ovlaštenja za rad stanicama za tehničke preglede vozila, izdaje i oduzima dopuštenja (licence) nadzornicima tehničke ispravnosti vozila i referentima za poslove registracije vozila, provodi upravni i inspekcijski nadzor nad radom autoškola, stanica za tehnički pregled vozila i stručnih organizacija ovlaštenih za organiziranje i provođenje tehničkih pregleda vozila, osposobljavanje kandidata za vozače i vozačkih ispita.

Uzimajući u obzir činjenicu da prometni odgoj i obrazovanje djece u poznavanju prometnih propisa ima veliku ulogu u povećanju sigurnosti cestovnog prometa kao i podizanju prometne kulture djece i mladih, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske već niz godina poduzima različite preventivno–represivne mjere i provodi aktivnosti sa ciljem zaštite djece u prometu. Najpoznatija je akcija *Poštujte naše znakove* koja se provodi kontinuirano još od 1995. godine, a obuhvaća djecu na početku školske godine u prvim razredima osnovne škole. Njena je opravdanost potvrđena znatnim smanjenjem broja smrtno stradale i ozlijeđene djece na hrvatskim prometnicama u razdoblju od početka provedbe do danas.

U suradnji s dječjim vrtićima i autoklubovima MUP na lokalnoj razini sudjeluje u provedbi mnogih preventivnih akcija, a u suradnji s Hrvatskim autoklubom, za djecu prvih razreda, na početku školske godine organizira akciju *Sigurno i vješto u prometu*.

Postaje prometne policije organiziraju preventivne akcije i aktivnosti za djecu u dječjim vrtićima: najmanjima se objašnjavaju osnovna prometna pravila, organiziraju se razna natjecanja u prometu kroz igru, sudjeluju u pripremanju djece za siguran polazak u školu, savjetuju roditeljima kako se ponašati u prometu (ukazivanje na potencijalne opasnosti, pružanje vlastitoga primjera ispravnoga ponašanja u prometu, uvježbavanje sigurnog kretanja djece u prometu, vožnja djece u vozilima isključivo na propisani način).

Policija samostalno, ali i u suradnji s Inspekcijom cestovnog prometa Ministarstva mora, prometa i infrastrukture provodi nadzor autobusa kojima se organizirano prevoze djeca.

2.3.3 Programi i aktivnosti Hrvatskog autokluba

Hrvatski autoklub nacionalna je, neprofitna i nestranačka udruga u koju su udruženi autoklubovi te građani, vozači i vlasnici vozila na motorni pogon. Udruga ima više od 160.000 aktivnih članova i 106 autoklubova na području Republike Hrvatske te provodi brojne raznovrsne djelatnosti.

U Hrvatskom autoklubu djeluju prometni stručnjaci za prometnu preventivu, edukaciju i sigurnost u prometu.

U području prometne preventive u dječjim vrtićima značajno je djelovanje u području sigurnosti i preventive u prometu, primjerice akcija *Sigurno i vješto u prometu* koju HAK provodi u suradnji s MUP-om. Svrha je akcije senzibiliziranje javnosti, posebice vozača na oprezno ponašanje u prometu na početku nove školske godine. Akcija je namijenjena djeci od 3 do 8 godina i njihovim roditeljima.

HAK provodi nekoliko tradicionalnih organiziranih akcija kojima je cilj podizanje svijesti za odgovorno i sigurno sudjelovanje u prometu, koje su dio događanja vezanih za podizanje razine cestovne sigurnosti, primjerice poznavanje prometnih propisa, sigurnosnih pravila i odgovorno ponašanje na cesti.

HAK, uz suglasnost MZOS-a provodi licencirani edukativni projekt Vidi i klikni koji je osmislio austrijski ÖAMTC te koji je pokazao učinkovitost u smanjivanju stradanja djece u prometu.

Projekt je namijenjen djeci u dobi od 6 do 7 godina (najstarija dobna skupina i prvi razred osnovne škole) i rješavanju problema malih pješaka, djece u prometu, najčešće povezanih s rizicima njihova sudjelovanja u prometu u funkciji pješaka te za siguran smještaj i sjedenje u automobilu kao putnika. Ciljevi su projekta da djeca prepoznaju i vide opasnost u prometu te da budu uočljivi vozačima.

Preventivni program *Vidi i klikni* utemeljen je na usvajanju i primjeni znanja i vještina o sigurnom načinu ponašanja u prometu (u svojstvu pješaka ili suputnika u automobilu), prepoznavanju karakterističnih opasnosti kojima su djeca izložena u prometu, korištenju nogostupa, sigurnom prelasku ceste (propisnom i pravilnom prelaženju korištenjem pješačkih prijelaza, rizicima prelaska ceste između parkiranih automobila...), prolasku raskrižjem, prepoznavanju znakova koje u prometu daju vozači automobila (pokazivači smjera), uspostavi vizualnog kontakta / komunikacije pješak – vozač, propisnom, pravilnom i sigurnom ulasku u vozilo te sjedenju i korištenju sigurnosnih pojaseva u automobilu, rizicima zbog nepropisnog i nepravilnog sjedenja i nekorištenja sigurnosnih pojaseva.

Djeca stječu znanja i iskustva za buduće sigurno sudjelovanje u prometu i utječu pozitivno na eventualna pogrešna ponašanja njihovih roditelja. Program se provodi za skupinu djece (20–25) u trajanju od 75 minuta u odgovarajućem prostoru, a ostvaruju ga dva stručna djelatnika HAK-a primjenom aktivnih metoda učenja igrom, situacijskim i iskustvenim učenjem.

Sve dosad provedene akcije i aktivnosti, kao i ovaj preventivno sigurnosni projekt, dio su misije HAK-a i koncepta cjeloživotnog učenja o prometu i odgajanja za sigurno sudjelovanje u prometu.

2.3.4 Programi i aktivnosti ostalih institucija i udruga

Za djecu u dječjim vrtićima, ali i za ostalu djecu predškolske dobi osmišljeni su preventivni programi prometnoga odgoja, organiziraju se i provode različite akcije i aktivnosti. Zajedničkim i koordiniranim preventivnim djelovanjem različitih utjecajnih čimbenika u većoj se mjeri ostvaruju zadani ciljevi prometne preventive. Nositelji su i provoditelji preventivnih programa, akcija i aktivnosti:

- organizacije i udruge za djecu
- udruge roditelja
- udruga obitelji stradalih u prometu
- udruge za promicanje sigurnosti u prometu
- lokalne zajednice
- autoškole
- autoklubovi.

Udruge uz pomoć prometne policije organiziraju provjeru poznavanja prometnih pravila i spretnosti vožnje biciklom u simuliranim situacijama na poligonima i biciklijade sa starijom skupinom djece u vrtićima. Za djecu predškolske dobi pripremaju se radionice, prikazuju kazališne predstave i crtani filmovi čija je tema sigurnost u prometu. Djecu se upoznaje s opasnostima u prometu te potiče na razgovor i raspravu. Udruge, u čiji su rad uključeni brojni volonteri, različitim oblicima edukacije i savjetodavnim radom aktivno sudjeluju u informiranju i poučavanju roditelja i svih sudionika u prometu o mjerama sigurnosti za djecu u prometu te nužnosti promjene zakonske regulative sa ciljem smanjenja broja žrtava, posebice djece kao putnika u vozilima. Pojedine udruge sudjeluju i u izradi strategija i provedbi projekata prometne preventive djece i mladih, primjerice udruga *Sigurna cesta – prometna preventiva mladih*, a neke sustavno u sklopu različitih aktivnosti posebnu pozornost posvećuju problemu djece u prometu (djeca u automobilu, djeca na kotačima, djeca pješaci, pregled i izbor dječjih autosjedalica), primjerice udruga *Roditelji u akciji (RODA)*.

Pojedini gradovi u RH ostvaruju projekte o problematici sigurnosti djece predškolske dobi u cestovnom prometu. Cilj je projekata dugoročan sustavni pristup u kojem odgojitelji imaju važnu ulogu u prometnom odgoju, a roditelji se upozoravaju na svjesno i odgovorno ponašanje u cestovnom prometu. Projektima su obuhvaćeni svi dječji vrtići, a temeljne projektne aktivnosti su, osim neposrednog rada s djecom u području prometnoga odgoja, sustavna edukacija odgajatelja i izrada preventivno–edukacijskih materijala (knjižice, različite igre, bojanke i sl.). Organiziranim aktivnostima autoškole pridonose prometnoj preventivi za djecu u dječjim vrtićima i svu djecu predškolske dobi, posebice u jačanju aktivne uloge roditelja u prometnom odgoju. Budući da roditelji imaju iznimno odgovornu ulogu u prometnom odgoju djece te bi trebali biti uzorni model ponašanja u prometu, za njih se organiziraju predavanja i radionice. Cilj je

roditelje motivirati i upućivati na kulturno i sigurno ponašanje u prometu tako da dosljedno i bez iznimke u svakodnevnim prometnim situacijama poštuju prometna pravila i propise: prelazak ceste ne obilježenom pješačkom prijelazu i samo pri upaljenome zelenom svjetlu, uporaba sigurnosnog pojasa i odgovarajuće autosjedalice, vožnja automobila primjerenom brzinom, pravodobno predviđanje opasnosti.

Autoklubovi u Republici Hrvatskoj, kao jedan od čimbenika prometne preventive, provode akcije i aktivnosti za predškolsku djecu kojima je cilj, uz pomoć odraslih pomoći djeci da se samostalno brinu za vlastitu sigurnost u prometu. Primjenom aktivnih i raznovrsnih metoda učenja i poučavanja, situacijskim i iskustvenim učenjem, kreativnim igrama i zadacima – osmišljenim vježbama za djecu potiče se njihov tjelesni, intelektualni i socijalni razvoj te se osposobljavaju za uočavanje opasnog ponašanja u prometu i stječu znanja, vještine i navike koji će im omogućiti sigurnost u prometu. Aktivnosti djece popraćene su izradom letka na kojem su osnovne obavijesti važne za prometni odgoj djece dostupne roditeljima i svima odraslima.

2.3.5 Europski programi i aktivnosti

Europski ured FIA-e (Fédération Internationale de l' Automobile) proveo je 2009. godine istraživanje o ustroju i provedbi prometnog odgoja i obrazovanja u 21 europskoj zemlji (uz zemlje Europske unije podatke su dostavile i neke zemlje nečlanice). Analizom podataka koji su prikupljeni jedinstvenim upitnikom utvrđeno je da je prometni odgoj i obrazovanje obavezan u manje od polovice anketiranih zemalja koje su sudjelovale u istraživanju (43%), u 33% zemalja prometni se odgoj i obrazovanje ostvaruje u školama, ali ne na jedinstveni način, dok u 24% europskih država koje su iskazale podatke prometni odgoj i obrazovanje u školama nisu obavezni (FiA, European Bureau, *Traffic Education in Schools*, 2009.). Prometni se odgoj u europskim zemljama sudionicama istraživanja ostvaruje različitim oblicima: obveznim programima s definiranim sadržajima i ciljevima te određenim godišnjim brojem sati, kao dio nacionalnog jezgrovnog kurikula, bez detaljno utvrđenih sadržaja i ciljeva, ili je integrirani dio drugih programskih područja (osobni i socijalni razvoj, sigurnost djece i mladih, građanski odgoj, društveni studij, životne vještine), a programima su definirani opći i/ili obvezni ciljevi.

Osnovni su ciljevi raznovrsnih programa prometnog odgoja i obrazovanja usklađeni sa životnom – razvojnom dobi djeteta: od učenja prometnih pravila kao pješaka, biciklista i korisnika javnoga prijevoza, sigurne vožnje biciklom, do svijesti o utjecaju sigurnosti u prometu na povećanje ili smanjenje stradanja u prometu. Programi najčešće obuhvaćaju djecu osnovnoškolske dobi, od 6 do 15 godina, različitog su trajanja: od 1 do 14 godina, a nositeljima programa osiguravaju se brojna didaktička sredstva i pedagoški oblikovani materijali za teorijski i praktični dio poučavanja i osposobljavanja bez obzira na stupanj obveznosti i različito trajanje.

Sustavno su, obveznim programom od četvrte do osamnaeste godine života, obuhvaćena djeca u Švicarskoj. Pojedine zemlje već u predškolskoj dobi organiziraju posebne programe za djecu u prometu, primjerice mjerodavna institucija za cestovnu sigurnost nudi različite programe za djecu predškolske i školske dobi, posebice za djecu od 4 do 6 godina za koje se o prometnoj tematici organiziraju po gradovima lutkarske predstave u kojima djeca mogu aktivno sudjelovati (Luksemburg), provode se akcije u dječjim vrtićima sa ciljem smanjenja stradanja predškolske djece zbog njihove smanjene uočljivosti u prometu, osobito vozačima (Austrija).

Usporedno s integriranjem sadržaja prometnog odgoja i kulture u druga područja, primjerice u programe zdravstvenog odgoja, organiziraju se za predškolsku djecu natjecanja u prometu i aktivnosti u sklopu *prometnih klubova* za djecu, provode projekti utemeljeni na uporabi računalne tehnologije u aktivnostima prometne kulture, koriste se i posebno osmišljeni programi prometnoga odgoja s vježbama.

Posebna se pozornost posvećuje važnosti uloge roditelja za sigurnost predškolske djece u prometu. S tim u vezi nude se različite metode i oblici osposobljavanja roditelja: televizijske i radijske promidžbene akcije, filmovi, knjige, brošure, leci, organizirani susreti i obavijesni dani u dječjim vrtićima. U provedbi akcija i aktivnosti za djecu i roditelje sudjeluju policijski službenici i prometni stručnjaci, a važan su čimbenik prometnog odgoja autoklubovi koji nude različite programe osposobljavanja te, za njihovu provedbu potrebna, posebno opremljena vozila.

3 RAZVOJ PROMETNE PREVENTIVE U PREDŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU 2013.–2020.

Prometna preventiva, kao i preventiva općenito, ima najučinkovitije djelovanje ako se provodi od najranije životne dobi, jer u prometu danas sudjeluju svi, i djeca i odrasle osobe. Iako se danas u Republici Hrvatskoj u svim odgojno-obrazovnim ustanovama, pa tako i u dječjim vrtićima i odgojno-obrazovnim ustanovama u kojima se provodi predškolski odgoj i naobrazba, provode različite akcije i aktivnosti iz područja sigurnog sudjelovanja u prometu, one se ne provode sustavno, posebice ne u svim dječjim vrtićima, a provode se i različitim načinima i oblicima rada. Najčešće se u nekim dječjim vrtićima provode isključivo aktivnosti i akcije koje organiziraju institucije koje u svojim programima djelovanja imaju prometnu preventivu, ali se i one provode povremeno. Neki dječji vrtići imaju svoje prometne kutiće i primjerena nastavna sredstva i pomagala, dok drugi primjenjuju samo slikovnice i razgovor s djecom o ponašanju u prometu.

Sigurno ponašanje i primjena mjera sigurnosti u prometu pozitivna je navika koja se može usvojiti samo kontinuiranim radom od najranije dobi. Djeca predškolske dobi najbrže će je i najlakše usvojiti ako se predviđeni sadržaji prezentiraju na zanimljiv način, primjenom aktivnog i iskustvenog učenja, uz njima primjerena nastavna sredstva i pomagala, od zabavnih igrica, didaktičkoga materijala do različitih natjecanja. Imajući u vidu razvojnu dob djece prije polaska u školu i njihove različite mogućnosti i sposobnosti aktivnog i iskustvenog učenja, ali i uvažavajući različite sposobnosti usvajanja sadržaja programa prometne preventive potrebno je osmisлити interaktivne programe i igrice, didaktička sredstva i pomagala te zanimljive akcije u kojima ona mogu sudjelovati i pri tome se osjećati važno i uspješno.

No, sva djeca predškolske dobi ne polaze predškolske programe te je u stvaranje prometne prevencije potrebno uključiti i sve ostale raspoložive resurse koji se bave ili su zaduženi za rad s djecom, od udruga do igraonica i volontera.

U Republici Hrvatskoj se danas u svim odgojno–obrazovnim ustanovama provode različiti preventivni programi kroz koje je potrebno provući i sadržaje prometne preventive, a za što je potrebna i dodatna edukacija svih onih koji provode te programe.

Budući da djeca predškolske dobi najbolje uče oponašajući i iskustveno, kao prioritet se nameće i edukacija roditelja te samih odgajatelja.

Prometnu preventivu u Republici Hrvatskoj kao univerzalnu i selektivnu prevenciju različitim aktivnostima provode Ministarstvo unutarnjih poslova i Hrvatski autoklub, a na razini selektivne prevencije pridružuju im se i osnovne škole. Prometna preventiva u srednjim školama nije zastupljena u dovoljnoj mjeri, a prometna preventiva u dječjim vrtićima, koja ima iznimnu važnost u dugoročnom pripremanju djece za sigurnost i zaštitu zdravlja u prometu, ne ostvaruje se sustavno i učinkovito u svim predškolskim ustanovama u Republici Hrvatskoj.

Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri ublažila neusklađena zakonska regulativa, nedostatak komunikacija i protok informacija (baze, internetska mreža), nedostatak promidžbenih aktivnosti, odgojno–obrazovnih programa, akcija i aktivnosti prometnoga odgoja i kulture, nedovoljna povezanost i ulaganje u razvoj ljudskih potencijala te nedostatnost materijalnih i tehničkih resursa za provedbu aktivnosti, potrebno je iskoristiti državne, lokalne i regionalne resurse, roditeljske potencijale, nacionalni program, programe i projekte Europske unije, organizacijske pretpostavke i strukturu Ministarstva unutarnjih poslova, Hrvatskog autokluba, rad udruga te samih dječjih vrtića oslanjajući se na dobru postojeću suradnju, spremnost na suočavanje s izazovima i visoku motivaciju njihovih stručnjaka za unapređivanje preventivnih programa i aktivnosti namijenjenih djeci predškolske dobi.

Za procjenu situacije korišteno je više izvora podataka: zakonski i provedbeni akti, postojeći programi relevantnih institucija, kao i statistički podaci.

Europska iskustva pokazuju da najbolje rezultate u prevenciji imaju zemlje koje primjenjuju holistički pristup prometnoj preventivi, što znači da se primjenjuje široki raspon različitih preventivnih mjera među kojima se ističu mjere koje se odnose na ponašanje svih sudionika u prometu, djece i

mladih, roditelja i vozača, na razvoj prometne infrastrukture i oblikovanje vozila kojima će se zaštititi osobe u vozilu i pješaci, posebice djeca.

3.1 Misija

Suradnjom svih odgovornih društvenih čimbenika uvoditi, ostvarivati i unapređivati programe akcije i aktivnosti za djecu u Republici Hrvatskoj.

3.2 Vizija

Sveobuhvatna i sustavna provedba programa, akcija i aktivnosti prometne kulture u dječjim vrtićima kao dio sustava prevencije povećat će sigurnost i zaštitu djece predškolske dobi te smanjiti njihovo stradavanje u prometu. Prometna preventiva u dječjim vrtićima u Republici Hrvatskoj provodit će se sveobuhvatno, sustavnim i trajnim oblicima odgoja i obrazovanja djece, roditelja i odgojitelja.

3.3 Vrijednost

Sigurnost i zaštita zdravlja predškolske djece.

3.4 Ciljevi

Ciljevi prometne preventive za djecu u dječjem vrtiću su:

1. Osposobiti nositelje i izvoditelje programa, akcija i aktivnosti prometne preventive za njihovo aktivno zajedničko sudjelovanje u provedbi prometne preventive u dječjem vrtiću.
2. Izraditi akcijske planove prometne preventive u dječjem vrtiću za svaku županiju u Republici Hrvatskoj.
3. Sustavno izrađivati, provoditi, pratiti i vrednovati programe, akcije i aktivnosti prometne kulture za djecu u dječjim vrtićima.
4. Razvijati prikladne odgojno-obrazovne materijale.
5. Opremiti dječje vrtiće prometnim sredstvima i didaktičkim materijalima za provedbu prometne kulture.
6. Pripremati djecu predškolske dobi za samostalno, sigurno i odgovorno sudjelovanje u prometu.
7. Osposobiti roditelje različitim oblicima edukacije za aktivno sudjelovanje

- u akcijama i aktivnostima prometne preventive i njihovo djelovanje kao uzora u prometu djece i drugim sudionicima.
8. Redovito koristiti sigurnosnu opremu za djecu u prometu i utjecati na navike pravilnog i obveznog korištenja sigurnosne opreme.
 9. Uskladiti zakonsku i provedbenu regulativu prometne preventive u dječjem vrtiću.
 10. Trajno smanjivati broj žrtava djece predškolske dobi u prometu: broj smrtno stradale, teško i lakše ozlijeđene djece od 0 do 7 godina.
 11. Osmisliti, izraditi i postaviti internetski mrežni portal s bazama podataka koji će omogućiti provoditeljima prometne preventive sustavnu i učinkovitu provedbu aktivnosti, a javnosti dostupnost i transparentnost obavijesti i podataka.

3.5 STRATEŠKA PODRUČJA RAZVOJA

3.5.1 Politike, zakonodavni i provedbeni okviri

Dobri, odnosno maksimalno provedivi, zakonski i provedbeni propisi, uz dobro osmišljene programe, jedan su od najvažnijih preduvjeta za primjereno djelovanje na određenome području. Iako u dijelu prometne politike Republika Hrvatska ima dobre propise, najčešći problem je njihova nedosljedna provedba, kao i, čini se, nedosljedno sankcioniranje kršenja zakonskih propisa, odnosno provođenje ili neprovođenje provedbenih propisa. Posljedica toga je njihovo neučinkovito djelovanje na usvajanje pozitivnih modela ponašanja u prometu. Dosljedna provedba propisa imala bi brži i učinkovitiji utjecaj na povećanje odgovornog ponašanja, a time i sigurnost u prometu.

Prometna preventiva u predškolskim ustanovama temelji se na spoznajnim i razvojnim mogućnostima djeteta te na konkretnim prometnim aktivnostima i situacijama u kojima sudjeluju djeca predškolske dobi, igra u parku, vožnja biciklom ili romobilom, uporaba kacige, prelazak ulice, vožnja automobilom, ponašanje tijekom vožnje, izlazak iz automobila, vožnja sredstvima javnog prijevoza, tramvaja i autobusa, željeznice, brodova i čamaca, ponašanje u vozilima, mjere opreza i sl.

Odgojno–obrazovna politika treba postići kompatibilnost s prometnom politikom kao značajnim čimbenikom odgoja djece predškolske dobi te

podržavati interdisciplinarnu provedbu svih propisa koji reguliraju pitanje prometa i sigurnog ponašanja u prometu.

Stoga bi u predškolskim ustanovama i u lokalnim zajednicama za djecu predškolske dobi trebalo provoditi sljedeće aktivnosti:

- Usklađivati postojeće i izraditi prijedloge novih propisa kojima se regulira područje prometne preventive djece predškolske dobi.
ROK: od 2014. kontinuirano
- Uvoditi prometnu preventivu u strategije i kurikule predškolskog odgoja.
ROK: 2015.
- Uvoditi prometnu preventivu u preventivne programe na gradskim i županijskim razinama.
ROK: od 2014. kontinuirano
- Ustrojiti interdisciplinarne timove prometne preventive u 21 županiji.
ROK: 2013.
- Izraditi akcijske planove za svaku županiju u RH.
ROK: 2013.
- U predviđene aktivnosti uključiti sve dječje vrtiće i predškolske ustanove u RH.
ROK: 2016. do 2020.
- U predviđene aktivnosti postupno uključivati i djecu koja ne polaze dječje vrtiće.
ROK: 2017. do 2020.
- Izraditi bazu najboljih preventivnih programa prometne preventive za djecu predškolske dobi.
ROK: kraj 2014.

3.5.2 Prometna infrastruktura, prometna i zaštitna sredstva

Za postizanje sigurnosti i zaštite predškolske djece u prometu valja uzeti u obzir posebnosti njihova ponašanja u prometu i razlike njihovih mogućnosti u odnosu na stariju školsku djecu i odrasle sudionike u prometu u različitim ulogama u prometu: djeca kao pješaci, djeca na biciklu i djeca kao putnici u vozilima. Urbanistički primjereno osmišljeno i oblikovano okružje, uz odgovarajuće mjere sigurnosti, uvažava dječje potrebe, njihove mogućnosti i ograničenja.

Primjereno osmišljenim prometnim okružjem smanjuje se rizik ozljeđivanja u prometnim nesrećama, a oblikovanje sigurnog prometnog okružja pretpostavlja označavanje pješačkih prijelaza i biciklističkih staza,

prometnu signalizaciju, oblikovanje pješačkih otoka i raskrižja, izgradnju nogostupa, pješačkih pothodnika, nadvožnjaka i podvožnjaka, bolje održavanje cesta i redovite popravke na oštećenjima. Sigurnost i zaštita predškolske djece u prometu povećava se odgovarajućim standardom u oblikovanju bicikala, uporabom mladoj djeci primjerene kacige, nošenjem upadljive i reflektirajuće odjeće. Za zaštitu predškolske djece iznimno je važno oblikovanje i nabavka sustava u vozilima kojima se ublažavaju posljedice stradanja: pravilna uporaba primjerenih dječjih sjedalica, uporaba sigurnosnih pojaseva, položaj zračnih jastuka u vozilu s obzirom na njihov rizik za djecu, mjesto sjedenja djece u vozilu, sigurno zatvaranje vrata i prozora. Važna je sigurnost djece predškolske dobi u prijevozu autobusima koji moraju biti tehnički ispravni, uz odgovarajuće stroge mjere provjere, a po mogućnosti i posebno oblikovani za prijevoz djece, opremljeni sigurnosnim pojasevima, s prozorima koji bi trebali smanjiti opasnost od ozljeda u prometnim nesrećama i ogledalima sa sustavima upozorenja.

Učinkovitosti preventivnih aktivnosti u prometu pridonosi sustavna uporaba standardiziranih didaktičkih i pedagoških materijala primjerenih djeci predškolske dobi: didaktičke igre, slikovnice, bojanke, tematski filmovi, lutke, plakati, radni listići raznovrsni računalni programi s djeci primjerenim prometnim sadržajima, računalne simulacije, opremljeni prometni kutići u dječjim vrtićima, semafor za pješake (plastificirani karton, drvena podloga), zebra – pješački prijelaz (plastična folija ili tepih), modeli automobila za napuhavanje.

Prometni poligoni u dječjim vrtićima iznimno su važni za razvoj dječjih vještina u prometu, a time i za njihovu sigurnost i sprečavanje stradanja u prometu, stoga bi svaki dječji vrtić trebao imati odgovarajuće opremljen prometni poligon.

Svi didaktički i pedagoški materijali za djecu trebaju biti izrađeni u skladu sa standardima sigurnosti i kvalitete materijala, odgovarajućih oblika i veličina te primjereni dobi i razvojnim mogućnostima djeteta.

U zaštiti zdravlja i života djece predškolske dobi iznimno važnu i odgovornu ulogu imaju roditelji pa su zato *pozitivni rezultati* postojećih standarda u prevenciji stradanja djece mogući samo uz poticajne roditeljske savjete i mjere u njihovoj aktivnoj primjeni.

U svim područjima sigurnosti u prometu i zaštite djece kao pješaka, vozača bicikla i kao putnika u vozilima valjalo bi primjenjivati provjerene rezultate znanstvenih istraživanja u području opreme prometnih i zaštitnih sredstava.

Kao dio razvoja standarda opreme i zaštitnih sredstava te didaktičkog materijala planiraju se sljedeće aktivnosti:

- Izraditi nove pedagoški i didaktički osmišljene materijale primjerene djeci u dječjem vrtiću.
ROK: 2016.
- Opremiti dječje vrtiće u Republici Hrvatskoj odgovarajućim novim prometnim sredstvima i didaktičkim materijalima za provedbu prometnog odgoja.
ROK: kontinuirano
- Izgraditi veći broj trajno postavljenih poligona i svaki dječji vrtić opremiti sredstvima za postavljanje mobilnog poligona na igralištima i u odgovarajućim zatvorenim prostorima dječjih vrtića
ROK: kontinuirano
- U sklopu prometne kulture u dječjim vrtićima poticati kupovinu i vožnju bicikala koji su opremljeni propisanom standardnom opremom te uporabu kacige u vožnji biciklom.
ROK: kontinuirano
- Planirati i ostvarivati temu *Sigurno kretanje djece kao pješaka i putnika u vozilima* kao obvezni dio godišnjeg programa rada dječjega vrtića.
ROK: od 2014. kontinuirano
- Sustavno tijekom pedagoške godine organizirati u dječjim vrtićima različite oblike osposobljavanja roditelja za prometnu preventivu.
ROK: od 2014. kontinuirano
- Trajno poticati djecu i roditelje na sustavnu i pravilnu uporabu sigurnosne opreme za djecu u prometu u skladu s propisima.
ROK: kontinuirano
- Aktivno sudjelovati s predstavnicima lokalne zajednice i policijskih postaja u oblikovanju sigurnog prometnog okruženja dječjega vrtića.
ROK: kontinuirano
- Osigurati sigurno prometno okruženje oko dječjih vrtića uklanjanjem prepreka koje mogu ugroziti sigurnost djeteta.
ROK: kontinuirano

3.5.3 Ljudski potencijali, programi i oprema programa

Važnu ulogu u provedbi prometne preventive imaju svi oni u čijem se interesnom području nalaze djeca. Životni standard obitelji doveo je do slabljenja utjecaja obitelji na odgoj djece zbog nedostatka vremena provedenog s djecom te je odgojno djelovanje u velikom dijelu prepušteno ustanovama u kojima djeca borave veći dio dana u vrijeme dok roditelji rade.

Stoga se i uloga učitelja i odgajatelja promijenila, a i odgojno–obrazovna politika Republike Hrvatske više važnosti pridaje dijelu odgoja u odgojno–obrazovnom procesu. I stručno usavršavanje odgojno–obrazovnih djelatnika sve se više temelji na područjima odgojnog djelovanja i stjecanju dodatnih, novih kompetencija u tom području njihova djelovanja.

I ostali sustavi sve veću važnost pridaju dodatnim kompetencijama svojih djelatnika, kompetencijama za rad s djecom u skladu s njihovim psihološkim i socijalnim razvojnim mogućnostima, osobito kada je riječ o djelatnicima policije, a posebno prometne policije. No, još je uvijek nedostatna njihova pedagoško–metodička naobrazba koja im je neophodna za prijenos potrebnih znanja, savjeta i potpore najmlađim sudionicima u prometu.

Razvojne su karakteristike djece predškolske dobi: djeca najlakše uče oponašajući odrasle osobe, ali i svoje vršnjake, nemaju razvijen osjećaj straha od opasnosti koje im prijete, lako se identificiraju s uzorom koji provodi njima interesantne aktivnosti i ponašanja, o čemu treba voditi računa pri izradi programa prometne preventive. Stoga je sadržaje koje trebaju usvojiti potrebno prezentirati na njima prihvatljiv način, motivirajućim aktivnostima i djelovanjem, primjenom primjerenih didaktičkih materijala i pomagala njihovim razvojnim mogućnostima. To se može osigurati materijalima i sredstvima potrebnima za njihovu promidžbu i provedbu, priručnicima, plakatima, lecima, interaktivnim igricama i sl.

Koncept cjeloživotnog učenja promijenio je ulogu odgajatelja, učitelja, ravnatelja, stručnih suradnika u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama, instruktora vožnje te prometnih policajaca. Oni u procesu učenja sve više postaju mentori i moderatori, a od njih se očekuju nove kompetencije.

Zbog nedostatnih mogućnosti većina odgajatelja, ravnatelja i stručnih suradnika u dječjim vrtićima nema temeljna znanja iz područja prometne preventive, dok su kod prometnih policajaca i drugim prometnih stručnjaka znanja o specifičnim psihološkim, i socijalnim obilježjima razvojne dobi djece predškolske dobi (pedagogija, didaktika, metodika) nedostatna ili ih nemaju. Jačanje njihovih kapaciteta i stručnosti potrebni su kako bi osmislili i provodili kvalitetne programe prometne preventive te pružali djeci primjerene savjete i potporu, uvažavajući njihova razvojna obilježja i potrebe.

U područjima razvoja ljudskih potencijala, programskih sadržaja te opreme programa provodit će se sljedeće aktivnosti:

- Osmisliti i izraditi program stručnog osposobljavanja/usavršavanja odgojitelja, ravnatelja, stručnih suradnika u dječjim vrtićima s definiranim obrazovnim ishodima u području prometne preventive.
ROK: kraj 2014.
- Osmisliti i izraditi program stručnog usavršavanja prometnih policajaca i ostalih prometnih stručnjaka o specifičnim psihološkim i socijalnim obilježjima razvojne dobi djece predškolske dobi s definiranim obrazovnim ishodima.
ROK: kraj 2014.
- Sustavno provoditi stručno osposobljavanje/usavršavanje odgojitelja, ravnatelja i stručnih suradnika u dječjim vrtićima.
ROK: od 2014. kontinuirano
- Sustavno provoditi stručno usavršavanje prometnih policajaca i ostalih prometnih stručnjaka.
ROK: od 2014. kontinuirano
- Organizirati i provoditi osposobljavanje roditelja, posebice roditelja vozača, o rizicima prijevoza djece kao putnika u vozilima te o sigurnosti putovanja djece u vozilima.
ROK: kontinuirano
- Postupno uvoditi jednostavne oblike analize učinaka provedbenih propisa u području prometne preventive djece predškolske dobi.
ROK: 2014.–2019.
- Prikupiti, analizirati i usustaviti postojeće programe, akcije i aktivnosti prometnog odgoja u dječjim vrtićima.
ROK: kraj 2014.

- Osmisliti i izraditi nove programe prometne preventive u dječjim vrtićima s definiranim obrazovnim ishodima.
ROK: kraj 2015.
- Izraditi i postupno provoditi programe prometnih igraonica.
ROK: kraj 2016.
- Poticati razvoj i izradu opreme programa za nositelje i izvoditelje.
ROK: kontinuirano
- Promovirati primjere dobre prakse.
ROK: kontinuirano
- Organizirati predavanja, sastanke, okrugle stolove, obavijesne dane, sajmove i sl.
ROK: kontinuirano
- Izraditi interaktivne igrice sa sadržajima prometne preventive.
ROK: 2017.
- Osigurati interdisciplinarno stručno usavršavanje djelatnika policije i odgojno-obrazovnih djelatnika.
ROK: od 2015. kontinuirano

3.5.4 Prikupljanje i analiza podataka, dostupnost i pružanje informacija

Svaka od predviđenih mjera i aktivnosti bilo koje strategije zapravo je ‘mali’ projekt koji je potrebno dobro osmisliti i razraditi, a tek onda provesti. Osmišljavanje, razrada i provedba neke aktivnosti, programa ili projekta ovisi o interesu i motivaciji, ali i kreativnosti osobe koja je zadužena za njezinu izradu ili provedbu. Svatko pronalazi drukčiji interes i motivaciju za bilo koju aktivnost i u njoj sudjeluje s više ili manje kreativnosti. Upravo je to bogatstvo ljudskih resursa koje je potrebno prikupiti, analizirati i učiniti dostupnim svim zainteresiranim subjektima.

Osmišljavanje programa, izrada letaka, plakata, priručnika, didaktičkih sredstava, audiovizualnih pomagala i slično zahtijeva mnogo kreativnosti bilo da su oni u samom ishodu više ili manje učinkoviti. Neprocjenjivo je bogatstvo ideja koje odgojno-obrazovni radnici imaju u radu s djecom, stoga ih je potrebno prikupiti i analizirati.

Prikupljanje podataka i izrada baze podataka o svim aktivnostima i programima, a posebno primjerima dobre prakse u njezinoj primjeni u mnogome će olakšati i poboljšati sustavnu i učinkovitu provedbu aktivnosti

prometne preventive. Umrežavanje baza podataka iz svih sustava koji provode mjere iz strategije također ima značajnu ulogu u njezinoj učinkovitijoj provedbi.

Prezentacija prikupljenih i analiziranih podataka u svim raspoloživim vrstama medija pridonijet će transparentnosti rada predškolskih ustanova, a aktivnosti prezentiranih programa postat će ideje za izradu novih, još učinkovitijih programa. Sve vrste medija u tome imaju posebno važnu ulogu.

Jedna je od najzahtjevnijih aktivnosti u radu na prometnoj sigurnosti pružanje informacija, prenošenje jasne, pravovremene i razumljive poruke svim sudionicima u prometu te cjelokupnoj javnosti. U tome djelovanju mediji imaju nezamjenjivu ulogu. Prema njihovoj djelatnosti, unutar rada na prometnoj sigurnosti, mogu se podijeliti u tri skupine: informativni, obrazovni i promotivni.

Za promociju programa, akcija i aktivnosti prometne preventive te s tim u vezi i ove *Strategije*, u javnosti se treba koristiti svim suvremenim načinima promocije i popularizacije.

O neposrednim aktivnostima prometne preventive u dječjim vrtićima i prezentacijama tema iz područja prometne preventive valja sustavno i redovno obavještavati lokalne medije (tisak, radijske i televizijske postaje).

Za promidžbu treba koristiti i neposrednu mrežnu komunikaciju e-poštom, radijske i televizijske promidžbene poruke, kao i komunikacijske kanale budućih suradnika i sponzora. O ciljevima prometne preventive za djecu u dječjim vrtićima te svim planiranim akcijama i aktivnostima šira će zajednica biti obaviještena priopćenjima za javnost na početku svake pedagoške godine, tiskati će se i javno distribuirati prigodne publikacije, edukativni leci i plakati o sigurnosti djece u prometu, izraditi djeci predškolske dobi primjereni edukativni filmovi.

U dječjim vrtićima organizirat će se postavljanje promotivnih obavijesnih ploča – ‘informativnih kutaka’ za predstavljanje preventivno obrazovnih informacija koje promiču sigurnost na cesti i educiraju roditelje, djecu i članove vrtičke zajednice.

Također, mogu se u dječjim vrtićima organizirati izložbe dječjih crteža koje će biti dostupne i na mrežnim stranicama s pozivom na uključivanje svih sudionika prometne preventive za djecu predškolske dobi.

U promidžbene aktivnosti valjalo bi uključiti javne osobe koje djeci svojim stavovima i ponašanjem mogu biti pozitivni uzori (poznati sportaši, umjetnici i drugi).

Zahvaljujući svojoj popularnosti sportski klubovi mogu imati značajan utjecaj na djecu i mlade te u velikoj mjeri mogu predstavljati uzoran model ponašanja. Poznati i uspješni sportaši i sportski klubovi mogu se javno predstavljati kao pojedinci i organizacije koje u svakoj prilici brinu o prometnoj sigurnosti djece i mladih.

Prikupljanje i analiza podataka te dostupnost informacija provodit će se sljedećim aktivnostima:

- Izradom portala s bazama podataka o programima prometne preventive.
Rok: ožujak 2014.
- Umrežavanjem baza podataka svih sustava.
Rok: kraj 2015.
- Aktivnim uključivanjem medija u programe prometne preventive.
Rok: kontinuirano
- Javnim promoviranjem primjera dobre prakse.
Rok: najmanje jednom godišnje do 2020.

3.6 PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Mnoge je strategije Republika Hrvatska donijela i prije desetak godina, ali su pravi rezultati njihove provedbe bili uočljivi nakon nekog vremena ili se mogu vidjeti tek danas. I kada je aktivnost provedena u zadanom roku, to još uvijek ne znači da je u tom roku razvidan i pravi učinak te mjere.

Za učinkovito djelovanje svake mjere ili aktivnosti iz bilo koje strategije potrebno je vrijeme, ali ni ono nije dostatno ako se provedba sustavno ne prati, vrednuje, analizira i evaluira te unapređuje i nadopunjuje kako bi se ostvarila zacrtana vizija i poboljšali ishodi.

Činjenica jest da se danas u svijetu promjene na svim područjima djelovanja događaju vrtoglavom brzinom te će i prije isteka rokova iz strategije biti uočene potrebe za njezinom izmjenom ili nadopunom. Prikupljeni podaci o provedenim programima osnova su za njihovu analizu, i praćenje, a nakon toga i njihovo vrednovanje. Na temelju analiza, praćenja i vrednovanja aktivnosti iz strategije mijenjat će se, i nadopunjavati, i sama strategija što će motivirati sve sudionike za aktivno sudjelovanje u njezinoj provedbi.

Praćenje i vrednovanje *Strategije prometne preventive u dječjem vrtiću* bit će interdisciplinarna i zajednička zadaća svih sudionika zaduženih za njezinu provedbu koji će osmisliti i izraditi sustave praćenja i vrednovanja provedenih aktivnosti te predlagati promjene, nove mjere i aktivnosti. Jedna je od interdisciplinarnih zadaća i osiguravanje veće povezanosti ove strategije s ostalim strateškim dokumentima, posebno onim iz područja prometne preventive, kao i osiguravanje komplementarnosti strategije prometne preventive s programskim i projektnim aktivnostima različitih preventivnih programa koji se provode u predškolskim, ali i svim ostalim odgojno-obrazovnim ustanovama.

4 ZAKLJUČAK

Znanja koje djeca steknu u najranijoj životnoj dobi formalnim ili neformalnim učenjem te različitim načinima poučavanja ostaju zabilježena kao trajno znanje koje primjenjuju tijekom svoga života i ostaju čvrsti temelj na koji nadograđuju nova znanja. Na znanju stečenom u najranijoj životnoj dobi stvaraju se i vještine i navike, ali i stavovi prijeko potrebni u svakodnevnom životu.

Prometna preventiva za djecu predškolske dobi iznimno je značajna upravo zbog stjecanja potrebnih znanja, vještina i navika koje će im omogućiti sigurnost u prometu. Holistički je pristup osnova prometne preventive u dječjim vrtićima, ali i u strategijama cjelokupnog odgojno-obrazovnog sustava, a posebno je važan upravo u pružanju potpore najmlađim sudionicima u prometu kojima je ona i najpotrebnija.

Iako svaka razina odgojno-obrazovnog sustava ima svoju strategiju prometne preventive, *Strategija prometne preventive u dječjem vrtiću* zaokružuje i objedinjuje cjelovit odgojno-obrazovni sustav. Nadogradnja programa i aktivnosti od predškolskog do srednjoškolskog odgoja i obrazovanja u području prometne preventive čini piramidu znanja, vještina i navika potrebnih svakom društvu za siguran razvoj i napredak.

To je pomak u razvoju društva od interveniranja samo kada se 'nešto' dogodi prema prevenciji, odnosno ranoj intervenciji. Riječ je o temeljnoj promjeni u pristupu koji posebnu važnost i vrijednost daje ulozi roditelja i zajednice te ih podupire visokom kvalitetom usluge koja zadovoljava njihove potrebe.

Ona predstavlja pomak i u smanjenju troškova jer rana intervencija, odnosno primarna prevencija, umanjuje troškove sekundarne i tercijarne prevencije, a samim time i konačne intervencije u slučajevima smrtnosti i trajnoga invaliditeta. Stoga predstavlja i poseban oblik zaštite zdravlja svih građana Republike Hrvatske.

Prometna preventiva te stvaranje i poticanje prometne kulture nije nimalo lak zadatak koji, osim sustavnog pristupa, zahtijeva snažnu političku volju i

potporu kao i aktivno uključivanje svih zainteresiranih sudionika i relevantne javnosti. Snažan sustav u kome je prometna kultura jedna od temeljnih kompetencija može biti uspostavljen tek kada se svi zainteresirani zajedno udruže s istim jedinstvenim ciljem. No, djeca mogu imati izuzetno jak utjecaj na stavove, pa i mijenjanje stavova svojih roditelja i odraslih osoba koje ih okružuju, tako da će djelovanje na njih izravno pridonijeti i djelovanju na ostale, odrasle sudionike u prometu.

Kontinuirana provedba aktivnosti prometne preventive, osmišljavanje novih aktivnosti, unapređivanje postojećih i izrada novih programa dovest će do konačnoga cilja smanjivanje smrtnosti i trajnog invaliditeta djece i mladih, ali i svih građana Republike Hrvatske.

‘Djeca su ogledalo društva’ zato ono što se s njima zbiva u njihovoj najranijoj dobi govori prvenstveno o našem društvu te je ključ ishoda u odrasloj, ponajprije produktivnoj dobi. U srži je prometne preventive pristup koji prepoznaje te poštuje prava sve djece i nudi holistički pristup u ispunjavanju njihovih potreba. Ovaj je pristup važan za sve, ali je od posebnoga značaja u pružanju pomoći i podrške djeci od najranije dobi, jer ne samo što zahtijevaju veću razinu potpore nego su i prilike za intervencije tada najbolje.

ISBN 978-953-161-272-2

9 789531 612722 >